

φτέρνα

Κυριακή, 9 Σεπτεμβρίου 2012
7:49 πμ

Σημασία:

Το κατω πίσω μέρος του ποδιου

Αρχ. Πτέρνη (Ιων) και Πτέρνα (μεταγενέστερο)

1. Το κοκαλο της φτέρνας
2. Το χτύπημα με την φτέρνα
 - ο Το μσν φτερνηστηριά, ή φτερνηστικιά (κυπ.)

Τζ' ώσπου να πεί «έσσετε γειάν» έκοψεν σίλια μίλια
τζ' ώσπου να πούσιν «στο καλόν», έκοψεν άλλα σίλια
τζαι με τα νέφη παρπατά τζαι με τον ήλιον τρέσει
στην τρίτην την **φτερνιστηρκάν** στον πύρκον κατεβαίνει.

3. Το πίσω τμημα του παπουτσιού
4. Το βημα, το ιχνος της φτερνας.

Ετυμολογία:

- 196 - Ετυμολογικόν - Hofmann

πτέρνη, εἴτα πτέρνα, ἢ *ἡ «φτέρνα», πτέρνα, τὸ κατώτατον μέρος παντός πράγματος· ὁ μηρός, τὸ «μπούτι» ἢ χοιρομήριον· ἐκ τοῦ *πτηρσνᾱ, συγγ. τοῖς· λατ. penna (*penna) θηλ. = μηρός, «μπούτι», χοιρομήριον, ἀρχ. Ἰνδ. pāṇiḥ (pāṇi) = πτέρνα, γοτθ. fāizna, ἀρχ. γερμ. fersana, νεογερμ. Fersa = πτέρνα· πβ. χεττ. patsnajezi = γονατίζει, κάμπτεται, κυρτοῦται.

Ξενόγλωσσα

Λατινικά

Calx > calcio > κάλτσα, κλωτσιά, κλωτσώ
Πιθανοτατα από το αρχ ελλ χαλιξ (χαλίκι).¹⁹²

Ιταλικά

Calcagno <lat. Calx

Tallone

Από το Λατινικό **talon** < **talus** < **taxillus** = οστάριον, ίσως το κοτσι και όχι η φτέρνα.

Ο **Τάλως** ηταν ένα μυθικο μπρούντζινο ρομποτ που ειχε ολη τη δυναμη του συγκεντρωμένη στη **φτέρνα** του. Το ειχε κατασκευάσει ο Ηφαιστος με διαταγη του Δια για να προστατευει την αγαπημένη του Ευρώπη.

Αγγλικά heel

Γαλλικά talon

Παραγωγα

Πτερνιστήρ (-στήρος) ή φτερνιστήρι

Το αρχ. κέντρον

It.Speron, Αγγλ. Spur, spurn, Γαλ. éperon

**Πτερνιστήριον, τὸ κέντρον (έπερον), με τὸ ὁποῖον
κεντοῦμεν τὸν ἵππον· ὅθεν καὶ Κέντορες ἵππων (Ἰλιαδ. δ',
391) οἱ ἀναβάται.**

κν σπιρούνι, κεντρί > βουκεντρα

Ἐκατξέν τευς εἰς δύο φαρία θαυμασὰ καὶ ώραϊα ,
Μὲ σέλαις χρυσοπλούμιας μὲ χρυσᾶ πτερνησῆρια.

ΦΤΕΡΝΙΣΤΗΡΑΣ] Γρ. Πτερνισῆρας , ὡς φέρει τὸ δεύτερον ἀντίγρα-
φον. Ἡ Π τ ε ρ ν ι σ ῆ ρ α , θηλυκῶς. Ὁρθότερον λέγομεν σήμερον οὐδε-
τέρως Τὸ Πτερνιστήριον (έρερον), ἀπὸ τὸ Πτερνίζω , κτυπῶ ,
πλήσσω μὲ τὴν πτέρναν.

Screen clipping taken: 28/9/2012 10:08 μμ

ΧΡΥΣΟΦΤΕΡΝΙΣΤΗΡΑΤΟΣ λέγεται ὅστις ἔχει χρυσᾶ πτερνισῆρια ,
διὰ τὰ κεντᾶ τὸ ἄλογον. Πρῶτος βαρβαρισμὸς εἶναι ἡ τροπὴ τοῦ π̄ εἰς τὸ
φ̄ , ὁ ὁποῖος συνειθίζεται καὶ εἰς τὸ Βαφτίζω, Φταίγω, Φτωχὸς,
καὶ ἄλλα πάμπολλα. Δεύτερος ὁ σχηματισμὸς εἰς ᾠτος, τὸν ὁποῖον
ἐκερδήσαμεν ἀπὸ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, μιγμένην μὲ τὴν Ἑλληνικὴν εἰς
τὸν καιρὸν τῆς Γραικορωμαϊκῆς βασιλείας. Εἰς τὸ ἐξῆς θελομεν εὑρεῖν
εἰς τὸν ποιητὴν μας , Ἀμυγδαλάτος, Δαμπροπουκαμισάτος,
Μορφοπροσωπάτος, Μαυροτριχαράτος, Γεμάτος· περὶ
τῶν ὁποίων ἴδε τὰ κατωτέρω (εἰς στίχ. 130) καὶ τὰ ἄλλου (Πλουτάρχ.
Μέρ. Β', σελ. 377) σημειωμένα.

Κοραή - Ατακτα - Σχόλια στον Πτωχοπρόδρομο

ΣΤΙΧ. 59 καὶ 60 , Καὶ τώρα (βλέπεις) γέγονεν χρυσοφτερνιστηράτος,
Ἀλογοτριπλοντέλινος καὶ παχυμουλαράτος.] Ἀντὶ τῶν δύο σίχων
τούτων, τὸ 382 ἀντίγραφον ἔχει μόνον ἓνα, τὸν ἐξῆς :

Καὶ τώρα ἓν διπλοεντέλινος καὶ παχυμολαράτος.

Ξωφτερνός

Ἀπὸ το ἐξω+καὶ φτέρνα. Ἐπιθετο γιὰ υποδήματα συνηθῶς θερίνα, που ἀφήνουν ἐν μέρει
ἀκαλυπτὴ τὴν πτέρνα.

Φράσεις

Ἀχιλεις πτερνα

Πτέρνα, a heel: Πτερνίζω, to trip up. Πτέρνα is also 'met. the foot or lower part of anything:' Ldd. — Mrt. and Ewing from πατέω ἔρα, as treading the ground: thus Λιπερνής perh. from λιπῶ, ἔρα. Πατερρίνα, πτέρνα. Or it may be simply from πατέω, ἔπτέω. The Latins from Calx, the heel, formed Calco, to tread.—Note Lat. hyBERNA.

Screen clipping taken: 9/9/2012 7:51 πμ

Σχολιο

Το φταρνίζομαι < πταρνυμαι < πταίρω είναι ασχετο με την πτέρνα.

Εικονες

Το ταγμα του Χρυσου Πτερνιστήρος

Παροιμίες

Σκληρον προς κεντρα λακτιζειν

Τεχνη

Ποίηση

Βαρυά, άπ' τη σαραντάχρονη καβάλα σκουριασμένα,
των Προφυλαίων τα μάρμαρα πατώντας αντρειωμένα,
τού Βασιλιά προσκυνητή βροντούν τα φτερνιστήρια.

Γ. Δροσίνης

Κλασικο υπερβατο σχημα το βαρυα ανηκει στο φτερνιστηρια.

Copyright© 2012 by Aris Stougiannidis